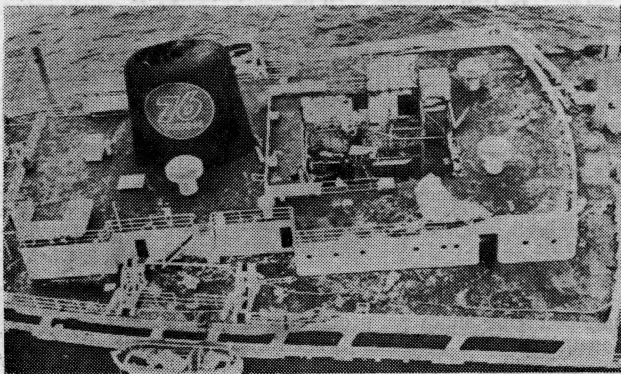


## Brodolom jednog velikog broda

Samo dva broda na svijetu veća su od tankera »Torrey Canon«. To su tankeri »Tokyo Maru« i »Nissho Maru«, oba japanski. Do 08.47 sati 18. marta biti na ovom brodu bilo je nešto čemu se moglo zavidjeti. Unutar svojih 308 metara dužine i 40 širine »Torrey Canon« imao je bazen za kupanje, kinematograf, kabinu za svakog člana posade, salu za dnevni boravak itd. Čak je posadi bio na raspolaganju vlastiti foto-laboratorij u kojem su sami razvijali svoje fotose načinjene na putovanjima.

Međutim, sve je to svršilo tog subotnjeg martovskog jutra. U 08.45 »Torrey Canon« je ušao između Engleske i otočja Scilly. Da je to pogibeljno područje svi znaju. Pomorske karte već pet vjekova bilježe tih kobnih »sedam gre-



»Torrey Canon« poslije eksplozije. Rupa u centru broda bio je bazen

vena«. Ipak u kraćim vremenskim intervalima poneko dođe na njih.

U 08.47 »Torrey Canon« je punom brzinom naletio na njih. Izgleda da je po srijedi kvar automatskog pilota, složenog tehničkog kontrolnog uređaja, koji je u tom momentu udara vodio brod. Greška ljudi, fatalnost? Istraga će naravno odgovoriti na ova pitanja.

Dakle u 08.47 dogodio se je tragičan udes. Odmah su ogromne mase nafte izbile iz broda i opkolile ga. Iza strašnog udara u grebene na trupu broda otvorena je golema rupa kroz koju su izlazile ogromne količine njegovog tekućeg tereta. Komandant broda, Pastrengo Rugiati, Italijan kao i svih 36 članova posade, naređuje da se otvore i drugi tankovi i ispusti nafta u nadi da će olakšati brod i izvući ga iz teškog položaja.

No granitni grebeni ne puštaju žrtvu. Malo minuta zatim šalje SOS. Na poziv za pomoć odgovara desetak brodova. Odgovara i avio-baza Culrose. Helikopteri Royal Navy počinju da kruže nad ranjenim gorostasom. Odgovaraju na SOS i nude svoju pomoć osam remorkera za spasavanje na oceanu. Javljuju se iz Njejmacke, čak iz Portugala. To su »moderni gusari« u trci za zaradom. Pobjeđuje u utrci holandsko poduzeće za spasavanje »UTRECHT« i stiže svojim remorkerima na mjesto udesa pet sati iza poziva SOS.

Holandani stižu tako brzo, jer čekaju u blizini ovih grebena da netko zatreba njihovu pomoć. To je ukleto mjesto i oni to dobro znaju. Stoje tamo kao što u blizini bolnica ima uvijek netko iz pogrebnih poduzeća.

Sa remorkera »Utrecht-a« dvoje ljudi odlaze na »Torrey Canon«. »Da bi držali kontakt« kažu komandantu. U stvarnosti gledaju okolo po brodu što sve ima na njihovom eventualnom plijenu. Naime, ako komandant napusti brod, ovaj postaje plijen onoga tko ga nađe i spasi. Vide da na brodu osim tereta i čelika ima mnogo toga zbog čega bi se isplatio trud i muka.

Ali komandant ne napušta svoj brod. Zatvara se u svoju kabinu i sa Holandanima pravi ugovor u četiri primjerka. Povjerava »Utrecht-u« spasavanje broda.

Zatim iskrcava prvih 14 članova posade, koji mu nisu potrebni. I tako su zaustavljene mašine, zaustavljeni generatori energije. Ostaju njih 21 na plovećoj bombi.

Oko tankera stvara se sve veće crno jezero od nafte koja stalno kulja napolje. Ako ova crna masa stigne na obližnje engleske plaže to će značiti katastrofu za dolazeću turističku sezonu na ovom području. Sam engleski predsjednik vlade Wilson živo se interesuje za situaciju. On lično dobro poznaje Scilly, jer tamo često odlazi na week-end.

Dan iza udesa stiže helikopterom kapetan Clark od Royal Navy, koji obavještava komandanta da treba donijeti odluku, jer se za večer očekuje oluja, te će zatim biti teško doći helikopterima. Komandant sakuplja svoje ljude. U malo riječi ocrtava im situaciju. Kaže da ih oslobađa obaveze i da može ići tko želi. On ostaje, a neka digne ruku onaj tko želi ostati s njime. Ostaju svega troje. Jedan od njih kaže, da plovi sa komandantom od 1961. najprije na »Lake Palourde« pa zatim na »Omerich-u« i da ga ne napušta ni sada.

Engleske novine počinju da pišu o kapetanu Rugiati kao o »hrabrom komandantu«. I za Carlsen-a koji se sa svojim »Flying Enterprise« pred nekoliko godina nasukao na iste grebene i nije htio napustiti brod, upotrebljavali su tad isti izraz.

Međutim Engleze najviše zabrinjava ogromna mrlja nafte koja se približava njihovim obalama i prijeti da ih za duži vremenski period zagadi masnim slojem. Maurice Foley, britanski podsekretar za odbranu, preuzima komandu operacije. Izvršena je opća mobilizacija industrije deterdženata cijele države. Četrdeset hiljada galona tekućeg deterdženta bačeno je u more prvog dana na granice crnog naftnog »jezera«. To je oko 180.000 litara. Slijedećeg dana bačeno je u more ponovno 80.000 galona. I tako dalje danomice dok je nafta napredovala na frontu širokom 56 kilometara i 24 kilometra po dubini, tjerana vjetrom i strujama.

U Parlamentu se govori o tome da se brod digne u zrak. Međutim, to je nemoguće tek tako zaključiti, ipak nekome brod pripada. Govori se o tome da ga se zapali, ali problem ostaje isti. Svaki rad u ovome moru nafte je jako opasan. Predlaže se opasavanje crnog jezera mrežama koje bi zadržale crnu tekućinu kao što su to svojevremeno učinili Amerikanci u blizini francuskih mediteranskih plaža kad je jedan tanker ispustio naftu iz svojih tankova dosta blizu plaža. Ali ostaje se samo na prijedlozima.

U međuvremenu nastavlja se bacanje bijelog deterdženta na crnu tekućinu koja se sve opasnije približava obali. Govori se o mobilizaciji svih ribarskih brodića kao i onih drugih tipova, kao što je to svojevremeno učinjeno radi Dunkerque-a. Stanovnici jednog malog gradića na obali ugroženoj naftom Saint Ives, organizirali su osmatračku službu kao za vrijeme rata protiv padobranaca.

Tko će da plati ove ogromne izdatke u borbi protiv dolazeće nafte? »Netko će platiti« kaže podsekretar Foley. »IMCO« tvrdi da će engleska vlada trebati pred sudom da dokaže da je postojao nehat sa strane »Torrey Canon« prije nego zatraži odštetu. Ukoliko mase nafte zagade obalu naknada štete će poprimiti fantastične razmjere. Ukoliko se pak ne dokaže nehat broda, tad će cijela stvar biti smatrana »višom silom«.

Četvrtog dana poslije udesa, u utorak, »Torrey Canon« je još uvijek nepokretan. Sa »Utrecht-om« je sklopljen ugovor po principu »Ako spasiš, plaćam — ako ne spasiš, ne plaćam«. Tog dana dolazi do eksplozije u mašinskom prostoru. Ranjen je osam Holandana. Vrlo je teško ranjen kapetan Albert Stal, 35 godina star, specijalista za spasavanja. On će kasnije umrijeti na remorkeru »Titan« dok su ga prevozili na kopno. Kao posljednji udarac zmaja na umoru je ova nesreća. Od eksplozije je odletio u zrak bazen za kupanje. Sama eksplozija se dogodila baš pod mjestom gdje su predašnjih dana spavali oni sa »Torrey Canon«-a.

Sad je »Torrey Canon« baš jedna ploveća bomba. Gdje nema nafte, stvara se gas. Dovoljna je iskra da eksplodira. Ili samo jača kompresija.

Brodar naređuje komandantu broda da napusti brod. Beskorisno je da stoji na brodu kad je Holandanima prepušteno spasavanje. Bitka je za njega završena, kapetan Rugiati silazi s broda sa suzama u očima.

Ostaju Holandani obilazeći oko plovećeg monstruma. Milion dolara ako ga spasu. Ostaju u blizini i inspektori osiguranja koji dobro drže na umu sume koje će trebati isplatiti ako se brod ne spasi: 16 i po miliona dolara. Pola miliona više nego za »Andrea Doria« potopljenog u 1956. Zatim je tu i suma za koju već znaju da će je platiti: 1 milion i 680 hiljada dolara za teret, onu naftu koja izlazi iz razbijenih tankova.

I njihovu bitku prekidaju naređenja i zatim akcije britanske avijacije koje su bombama i zatim zapaljenjem nafte završile ovu dramatičnu borbu. Gusti crni dim sa jezera nafte koje je gorjelo mogao se vidjeti na pedesetine milja udaljenosti. Drama broda prenijet će se sada u sudnice, ali o tome još nema podataka. »Torrey Canon« potonuo je iza bombardovanja sa više desetina avionskih bombi.



Zapovjednik supertankera »Torrey Canon« kapetan Pastrengo Rugiati



Prevoz ranjenog Holandanina na remorker